

כתר דוד בן ישי

כתר תורה

כי נר מצוה ותורה אור

גיליון 121

יח' סיון התשפ"ה

זמני השבת (ירושלים)

הדלקת הנר: 19:29

צאת השבת: 20:20

זמן ר"ת: 21:18

מפטיר: רוני ושמחי

בהעלותך

אין לקרוא בשעת התפילה!
העלון חייב בגניזה!

ואילו בפעם השנייה סירב עד כדי מסירות נפש! ההסבר נובע ממעלתה של המנורה הקדושה. מעלה זו כל כך גדולה ועצומה, שברגע שנגע בה יוסף משיאתא כבר החכים ממנה, ופעמו בו רגשי קדושה גדולה. או אז התחילה נשמתו להתעורר ולהתנער מכל הטומאה שהיה דבוק בה עד שחזר בתשובה שלמה. ענין נוסף במעלתה של המנורה אנו למדים מהגמרא (בבא בתרא כה:): "הרוצה שיחכים - ידרים, ושיעשיר - יצפין". ברכת החכמה באה מן הדרום, משום שהמנורה היתה ממוקמת במקדש בצד זה. לפיכך אמר הקב"ה לאהרן: "חייד, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות". דרך המנורה יורדים חכמת התורה, יראת שמים, קדושה וטהרה לעם ישראל, ולכן "שלך גדולה משלהם". מכאן למדו חז"ל גם הלכה למעשה בענייני התפילה, שאדם הרוצה להתפלל על פרנסתו יעמוד כשפניו למזרח (מכוונות לכיוון ירושלים), אבל יטה מעט לצד צפון. אם רוצה להתפלל על חכמה, יפנה לכיוון מזרח ויטה מעט לצד דרום (ענין שו"ע סימן צד סע' ב). אמרתי להוסיף נופך: חז"ל קבעו לנו לאחר תפילת העמידה של מנחה לומר "למנצח בנגינות" (תהילים סז), וטוב לומר בצורת המנורה, שמזמור זה רומז להדלקת המנורה, מכיון שתפילת העמידה במנחה היא כנגד זריקת דם התמיד של בין הערבים, וכן הטבת הנרות של ערב הייתה אחר גמר על עבודת הערב. לכן תיקנו לאומרה לאחר תפילת העמידה של מנחה. עוד אמרתי למה אחרי תפילת מנחה דווקא? אלא ידוע שזמנה של תפילה זו באמצע היום ולאחריה חוזר כל אדם לעיסוקיו, ועכשיו כשהאדם הזה נמצא בתפילה והוא מרגיש קרוב להשם יתברך יש לו אור ושמחה פנימית, אולם לאחר התפילה זה יכול לעבור לו ו"להתכבדות". לכן, בעצם אמירת "למנצח" ועוד בצורת המנורה, אנו פועלים שהאור הזה ימשיך ללוות אותנו גם לאחר התפילה. ומסופר על מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, שפעם אחת הגיע נער צעיר לשיעורו בלי כיפה ובלי שום רקע דתי. הוא ישב בשקט, הקשיב, ולבסוף בא לרב אחרי השיעור. שאל: "כבוד הרב, אתה באמת חושב שיש לי תיקון? שעדיין אפשר לחזור בתשובה?" הרב חייד אליו באהבה, אחז בידו ואמר: "כל נשמה היא בחינת נר. גם אם הוא נראה כבוי, צריך רק להדליק אותו נכון, בעדינות ובסבלנות. אתה לא כבוי, אתה רק צריך שמישהו יאיר אותך. ואני רואה בך אור גדול!". הנער פרץ בבכי. כעבור שנה, כבר היה בישיבה, ולאחר כמה שנים הפך לרב בעצמו. מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, היה מדליק את הנשמות. לא בכפייה אלא באהבה, בהבנה ובאמונה שכל יהודי הוא אור גדול.

שלנו? והתשובה: ביציאת מצרים, אמר הקב"ה למשה רבינו, לומר לעם ישראל להשאל איש מרעהו כלי כסף וכלי זהב כדי לקיים את ההבטחה שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". וכך היה, עד שלכל אחד מישראל היו ישישים חמורים נושאים כסף וזהב. נמצא שהחמורים הם שעזרו לישראל לקיים את ציווי הבורא שיצאו ישראל ברכוש גדול. לכן, משום הכרת הטוב הקב"ה משלם שכר גדול לחמורים בכך שפודים אותם, וגם זכו החמורים שפרשתם תהיה כתובה בספר תורה ובתפילין. אפילו לדומם אנו חייבים להכיר טובה, כמו שמרנו חז"ל (בבא קמא ז:): "בור ששתיית ממנו מים, אל תזרק לתוכו אבן". ואחתום בשורות אלו, ואומר תודה רבה למלך מלכי המלכים - הקב"ה, הנותן לי את הכוחות והזכות לזכות את עם ישראל זה כבר שלוש שנים, שבוע אחר שבוע. תודה לך אבא שבשמים. אני אוהב אותך! וכן תודה להורי היקרים שתומכים ועוזרים לנו בכל, שתזכו לאורך ימים ושנות חיים, בטוב ובנעימים, אמן. וכן, תודה רבה ומיוחדת לאשתי תחי', מנשים באוהל תבורך, על הזכות שנותנת לי ללמוד וללמד, ולזכות את הרבים, ה' ישלם משכורתך, ונזכה לראות בנים ובני בנים גדולים בתורה וביראת שמים טהורה, אמן. שלי ושלכם - שלה הוא.

"בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". אומר רש"י: "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים? לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייד, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות". לאחר שחלשה דעתו של אהרן הכהן מכך שלא השתתף בחנוכת המזבח, מנחמו הקב"ה: "שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות". כתב בספר 'דברי מרדכי' (לרה"ג הרב מרדכי אליהו זצוק"ל), הרי למדנו על מעלתה הגדולה של המנורה, שזו מתבררת מהמעשה שמביאים חז"ל על יוסף משיאתא (בראשית רבה סה, כב) על הפסוק: "וירח את ריח בגדיו ויברכהו", כגון: יוסף משיאתא. בשעה שביקשו השונאים (טיטוס - שם רשעים ירקב) להיכנס להר הבית, אמרו: יכנס מהם ובהם תחילה (טיטוס הרשע פחד להיכנס ראשון לבית המקדש, ולכן רצה לשלוח יהודי שיכנס לשם תחילה). אמרו ליוסף משיאתא, שהיה חייל בשורותיו: "היכנס אתה ראשון, וכל מה שתראה ותוציא איתך משם יהיה שלך". נכנס והוציא מנורה של זהב. אמרו לו: "אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו, אלא תיכנס פעם נוספת ומה שתוציא הפעם הוא שלך", אולם סירב להיכנס שוב. אמר רבי פנחס שנתנו לו לבחור איזו עיר שירצה, ולקבל את כל המכס שגובים ממנה במשך שלוש שנים, ולא קיבל עליו. אמר: "לא די שהכעסתי לאלוקי פעם אחת, ועכשיו אכעיסו בפעם השנייה?!". מה עשו לו? נתנו אותו בחמור של חרשים והיו מנסרים בו. היה צווח ואומר: "ווי, אוי אוי, שהכעסתי לבוראי" (גם בשעת העינויים הקשים, התעלם מכאביו הגופניים לחלוטין, והיה מיצר רק על מה שהכעיס את הקב"ה). ויש לשאול: כיצד חל בו המהפך הגדול הזה? שהרי בפעם הראשונה הוא נכנס ללא היסוס,

כתר החיים

הכרת הטוב

"והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך". מצינו בתורתנו הקדושה עד כמה היו אבותינו מחשיבים ומוקירים את מי שעשה להם טובה, ואף מסרו את נפשם כדי להשיב טובה, וזוהי מידת הכרת הטוב. הנה כאן בפרשה משה רבינו מבטיח לחותנו יתרו להיטיב עימו בכל הטוב שיש, וכן לתת לו נחלה בכניסתם לארץ, וכל זאת על העצה שייפץ יתרו למשה על סדר ההנהגה וניהול המשפט בקרב העם. מכאן אנו רואים את הצטיינותו של משה רבינו ע"ה במידה זו של הכרת הטוב. בספר "נתיבות המוסר" (למו"ר הרב עמרם דרעי שליט"א, רבה של שכונת פת, בירושלים תוב"ב) כתב ששמע מפי הרה"ג רבי אליהו אברז'ל שליט"א (רב שכונת בקעה בירושלים, וראש אבות בתי הדין הרבניים בירושלים), שאמר שמידת הכרת הטוב אנו מוצאים בפרשת בא (יג, ב): "קדש לי כל בכור, פטר כל רחם בבני ישראל, פאדם ובבהמה לי הוא". אומר הקב"ה, אם נולד לכם חמור בכור, הוא קדוש וחייבים לפדותו. כידוע, פרשה זו כתובה בתפילין שאנו מניחים בכל יום, ונשאלת השאלה: מדוע היה צריך להכניס "חמור", בהמה טמאה, בתוך התפילין הקדושות

כתר להלכה

~מפסקי מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל~

חזו"ע שבת ד' – דיני דש, חליבה וסחיטה

א. אסור לרסק בשבת שלג או ברד, בכל דרך, בכדי שיזובו מימיהם, גזירה שמא יבוא לסחוט ענבים וזיתים ושאר פירות.

ב. מותר לתת קוביות קרח בתוך כוס השתיה, והם נימוחים מאליהם. וכמו כן מותר לנענע את כוס השתיה עם הקרח בכדי שימוחו מהר יותר. וכן מותר לערבב את הקרח ע"י כפית. אבל אסור לרסקם בידיים אפילו שהם בתוך הכוס.

ג. מותר לשבור חתיכת קרח גדולה לכמה חתיכות, בכדי שיוכלו להיכנס לתוך הכוס. וכן מותר למלא מים לתוך בקבוק קרח, בכדי שיהיו לו מים קרים, ואפילו שבזמן ששופך מים הרי הוא ממיס את הקרח. כמו כן, שלג שנדרס ע"י בני אדם, ויש סכנת החלקה, מותר לשבור את הקרח ע"י גרזן או פטיש, ואפילו לפזר עליו מלח כדי להמיסו.

ד. מותר לשפוך מים על מתקן של קוביות קרח שנדבק בו הקרח כדי להפרידו.

ה. שקית מיץ קפואה, הנקראת: 'שלוק' או 'איגלו', אסור לרסקם בידי או בשיניו, כדי שיזובו מימיו ובכך יקל עליו לשאוב את המיץ, אבל מותר לרסקם כדי להכניסו קרוש לפיו, מכיון שאינו מתכוון למימיו. (אע"פ שזה פסיק רישא שיזובו מימיו, מכל מקום זה "פסיק רישא דלא איכפת ליה בדברנו", כי נוח יותר שלא יזובו מימיו, אלא אוכלו בהיותו קרוש).

ו. מותר לתת קובית סוכר בתוך כוס תה ולרסק אותו, וכן מותר לבחוש את הסוכר בכוס (ולא כמו הדין של הקרח, שאסור).

היהלום שבכתר

~סיפור לשבת~

השתיקה שווה זהב

"וּמִדּוּעַ לֹא יֵרָאֶתֶם לְדָבָר בְּעַבְדֵי בְמִשְׁהָ". בפרשתנו, מרים הנביאה דיברה לשון הרע עם אהרון הכהן אחיה, אודות אשתו של משה רבנו (צימורה) והקב"ה כעס על כך. ומבאר ה'אמרי ברוך' (רבי ברוך הגר זצ"ל) בדרך משל שכל אחד צריך להכיר את מקומו, ולכן יש להיזהר מלהטיל חס ושלוש דופי בגדולי ישראל, וכן יש לנהוג בענווה ובהכנעה כלפיהם. מסופר על מלך שהיה מעוניין שיציירו את היכלו בציורים יפים. למטרה זו הוא הזמין ציירים שיקשטו את ארמונו כראוי לארמון המלך. לאחר שהסתיימה עבודת הקישוט והציור, באו למקום טובי הציירים ואיתם אנשים רבים מבני המדינה כדי לראות את הציורים היפים. בין הבאים היה גם כפרי אחד, איש פשוט מאוד. היה שם ציור של צייר שהפליא לצייר שבולת בתוך שדה של חיטים ועל גבי השיבולת עומדת ציפור. אמר האיכר לצייר: הנך מצייר באופן לא נכון, שהרי השיבולת בשדה נעה כמעט תמיד ברוח וכיצד ייתכן שציפור תעמוד עליה?! הצייר, צייר גם איכרים הולכים אחרי מחרשה. גם כאן מצא האיכר חיסרון גדול, משום שבדרך כלל האיכרים הולכים בעת העבודה אחרי המחרשה מצד ימין, והצייר צייר את האנשים מצד שמאל. התבייש הצייר מהערותיו של האיכר, כי הוא ראה שהצדק עמו. לאחר מכן התבונן האיכר בציור של נער המשרת בחדר הפנימי של המלך, וגם כאן מצא האיכר דופי בציורו. אולם הפעם התרגז הצייר ועקע על האיכר ואמר: כאשר הערת מה שהערת על ציורי הקודמים, קיבלתי את דבריך ברצון, משום שידעתי כי הנך מבין בדברים אלו הקשורים לשדות ולעבודת השדה, שהרי זהו עיסוקך, אולם מה לך ולחדרי המלך? כלום ראית פעם חדר של מלך עד שהנך מחווה דעה גם על עניינים אלו? הנמשל ברור מאליי: יש אנשים המטילים דופי בשלומי אמוני ישראל למרות שלאנשים אלו עצמם אין כל השגה בגדולותם של גדולי ישראל. צריך להסביר להם שאין מקומם כאן. מעשייה של גדולי התורה נעלים הם מאוד. אם כן, מה יודעים אותם אנשים פשוטים על הנעשה אצל המלך פנימה? כיצד הם יכולים לחוות דעה על דברים שאין להם בהם כל מושג?! עליהם להכיר את מקומם, לנהוג בענווה ולא לבקר ולהטיל מום ודופי על גדולים וטובים מהם.

כתר מרן

~מתורתו של מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל~

חינוך מתוך עידוד

"דָּבָר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֵלָיו בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה יֹאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת".

מרן זיע"א מסביר את הפסוק הנ"ל על דרך החינוך. התורה הקדושה מדגישה את השימוש במילה "בהעלותך" במקום "בהדליקך". רש"י אומר: "שהכהן צריך להדליק את הנר עד שתהא שלהבת עולה מאליה". מכאן למד מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל מוסר השכל חשוב: כך גם בחינוך. אין להכריח את הילד או את התלמיד ללמוד, אלא לעודד, להאיר ולהדליק בו את הרצון, עד שהאור יעלה מאליי. אז ממילא יהיה לו חשק ללמוד. חינוך אמיתי הוא כזה שמוביל את הילד לרצות בעצמו, ולא מתוך כפייה. ומרן מדגיש את חשיבות הגישה הסבלנית והמעודדת בחינוך, כדי שהילד יפתח רצון פנימי ללמוד ולעשות טוב, ולא יפעל רק מתוך לחץ חיצוני בעלמא.

כתר לחברו

~מצוות שבין אדם לחברו~

מידות רעות

פרק יז: ~ לא תחמוד ולא תתאוה ~

א. המפציר בחברו שיתן לו חפץ במתנה עובר על איסורים אלו של 'לא תחמוד' ו'לא תתאוה' (ולפעמים יש בזה גם משום גזל או אבק גזל). כגון בסעודה שאינה מספקת לבעליה, או חתן המכבד על חותנו שיתן לו מעבר למה שסיכמו ביניהם בשעת התנאים.
ב. מכשול זה גם יכול להיות מצוי כאשר שכן מפציר בשכנו שישכים לחתום לו על היתר בנייה בשטח המשותף לשניהם, או כאשר מבקשים מחבר מאכל מסוים או דבר אחר. אם הפצירו מאוד עד שלבסוף נתנו להם, הרי הם עוברים על האיסורים הנ"ל.
ג. אע"פ שמידת הקנאה אסורה ומגונה מאוד, אין המקנא עובר על האיסורים 'לא תחמוד' ו-'לא תתאוה', עד שיחשוב מחשבות ויפעל במעשים ובדיבורים להשיג את החפץ מחברו. ואם הוא מתאוה שיהיה לו חפץ דומה לזה של חברו, ולא לחפץ זה שביד חברו, וכל שכן מי שאינו רוצה חפץ כזה כלל, אלא שעינו רעה במה שיש לאחרים, אינו בכלל הלאו, אך זה דבר מגונה, ויש להתרחק ממידות אלו.

שבת שלום